

Hukukçu Gözüyle Türk Ceza Kanunu ve Hastane İnfeksiyonları

Dr. Bahri ÖZTÜRK*

* İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi
Ege Üniversitesi Araştırma Etik Kurulu ve
Ege Üniversitesi Hastane Etik Kurulu Hukukçu Üyesi

Etik mi? Hukuk mu?

HEKİMLİK İLE HUKUKUN
ÖZELLİKLE CEZA HUKUKUNUN BİR
ARADA ANILMASI
DÜŞÜNÜLEMEZ!

HASTANE ENFEKSİYONU ve HUKUKSAL SORUNLAR

Prof.Dr.Bahri ÖZTÜRK
İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi
Ege Üniversitesi Araştırma Etik Kurulu
ve
Ege Üniversitesi Hastane Etik Kurulu Hukukçu
Üyesi

Hekimin Hukuksal Sorumluluğunun Çeşitleri

- 1. İdare Hukuku Sorumluluğu (Hekim memur ise)
- A. İdare Hukuku Tazminat Sorumluluğu
- B. Disiplin Sorumluluğu
- 2. Özel Hukuk Tazminat Sorumluluğu
- 3. Ceza Hukuku Sorumluluğu

Ceza Kanununun Amacı

- 1. Kişi hak ve özgürlüklerini,
- 2. Kamu düzen ve güvenliğini,
- 3. Hukuk devletini,
- 4. Kamu sağlığını ve çevreyi,
- 5. Toplum barışını korumak,
- 6. Suç işlenmesini önlemektir (m.1 TCK).

Taksirle öldürme

Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (m.85).

Kast - Olası Kast

- **Kast, suçun bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.**
- Kişinin, suçun kanunî tanımındaki unsurların gerçekleşebileceğini öngörmesine rağmen, fiili işlemesi hâlinde **olası kast vardır (m.21)**.

Olası Kastla Yaralama

Olası kastla başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (m.86).

Taksir

- Taksir, dikkat ve özen göstermeyerek kanunda öngörülen zararlı neticenin (yaralanma, ölüm) doğmasıdır(m.22).
- Ör.: 1. Galoşsuz ve/veya maskesiz ameliyathaneye girmek;2.Eldiven takmamak; 3. Dezenfeksiyona dikkat etmemek; 4. Klimatizasyon ve/veya yapay solunum araçlarının olumsuz sonuçlarını öngörmemek; 5. Geremediği halde idrar sondası veya damar içi kateter takarak enfeksiyona yol açmak; 6. Ziyaretçilerin denetlenmemesi gibi...

Taksirle yaralama

Taksirle başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır(m.89).

Bilinçli Taksir

- Kişinin neticeyi bilip de istememesi halinde **bilinçli taksir vardır**; bu hâlde ceza yarısına kadar artırılır(m.22).
- Ör.:1. Hastasının diyabetli olduğunu bildiği halde, hekimin gerekli tedbirleri almaması; 2.Klimatizasyonun ve/veya yapay solunum araçlarının enfeksiyon kaynağı olduğunu bildiği halde hasta kabulüne devam ederek zarar vermek (m.85,89 TCK). Ölümün , cezası 3 yıldan 9 yıla; yaralamanın ise 4,5 aydan birbuçuk yıla kadar hapis.

Verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme

Kişisel verileri, hukuka aykırı olarak bir başkasına veren, yayan veya ele geçiren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır(m.136).

Ör.:Hastanın veya hastane personelinin kimlik bilgilerinin üçüncü kişilere verilmesi.

Kişisel Verilerin Korunması Kanun Tasarısı (KVKKKT)

- **Tanımlar**
- **Madde 3- Bu Kanunda geçen;**
- **Kişisel veri: Belirli veya kimliği belirlenebilir bir kişiye ilişkin bütün bilgileri,**
- **İlgili kişi: Hakkında kişisel veri işlenen gerçek kişileri,**
- **c) Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin işlenmek veya kullanılmak üzere kaydedilmesi, içeriğinin değiştirilmesi, kaydedilen veya elde edilen kişisel verilerin üçüncü kişilere iletilmesi, kişisel verilerin işlenmesi veya kullanılmasını sınırlamak amacıyla tasniflenmesi, kaydedilmiş kişisel verilerin tanınmayacak duruma getirilmesi suretiyle silinmesini,**
- **d) Anonim hale getirme: Kişisel verilerin, belirli veya kimliği belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek şekilde getirilmek suretiyle değiştirilmesini,**

Hekimin Sır Saklama Yükümlülüğü ve Suçu Bildirmeme Suçu

- **MADDE 278.** - (1) İşlenmekte olan bir yetkili makamlara bildirmeyen kişi, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- (2) İşlenmiş olmakla birlikte, sebebiyet verdiği neticelerin sınırlandırılması hâlen mümkün bulunan bir suçta yetkili makamlara bildirmeyen kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.
- **MADDE 279.** - (1) Kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviyle bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal eden veya bu hususta gecikme gösteren kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- **MADDE 280.** - (1) Görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmeyen veya bu hususta gecikme gösteren sağlık mesleği mensubu, bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- (2) Sağlık mesleği mensubu deyiminden tabip, diş tabibi, eczacı, ebe, hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişiler anlaşılır.

Kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılması

- **KVKKKT Madde 17-** Kamu kurum veya kuruluşları, 16 ncı maddede belirtilen hâllerde veya aşağıda sayılanlardan birisinin mevcut bulunması hâlinde kişisel verileri aktarabilir.
- a) Aktarmayı isteyen gerçek ve tüzel kişilerin belirli bir olayda kanundan doğan bir görevini yerine getirmesi için bu bilgiye zorunlu olarak ihtiyaç duyması,
- b) İlgili kişinin belirli bir olayda verinin aktarılması konusunda açıkça yazılı olarak izin vermiş olması,
- c) Kişisel verilerin ilgili kişiler tarafından açıklanmış olması sebebiyle herkesçe bilinebilir hale gelmesi.
- Kamu kurum veya kuruluşları, her hâlde, istek üzerine kişilerin adı, soyadı, adresi ve doğum tarihini bildirebilirler.
- Kamu kurum veya kuruluşları, üstün nitelikte bir özel yarar veya kamu yararının yada kanunlarda öngörülen sır saklama yükümlülüğü veya özel veri koruma kurallarının varlığı ileri sürerek kişisel verilerin üçüncü kişilere aktarılmasını reddedebilir, sınırlandırabilir veya koşula bağlayabilirler.

Meslek ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinme

- (1) Meslekleri ve sürekli uğraşları sebebiyle tanıklıktan çekinebilecekler ile çekinme konu ve koşulları şunlardır:
- a) Avukatlar veya stajyerleri veya yardımcıların, bu sıfatları dolayısıyla veya yüklendikleri yargı görevi sebebiyle öğrendikleri bilgiler.
- **b) Hekimler, diş hekimleri, eczacılar, ebeler ve bunların yardımcıları ve diğer bütün tıp meslek veya sanatları mensuplarının, bu sıfatları dolayısıyla hastaları ve bunların yakınları hakkında öğrendikleri bilgiler.**
- c) Mall işlerde görevlendirilmiş müşavirler ve noterlerin bu sıfatları dolayısıyla hizmet verdikleri kişiler hakkında öğrendikleri bilgiler.
- (2) Yukarıdaki fıkranın (a) bendinde belirtilenler dışında kalan kişiler, ilgilinin nzasının varlığı halinde, tanıklıktan çekinemez. (m.46 C/MK)

Kişisel verilerin anonim hale getirilmesi - Verilerin bilimsel araştırma amacıyla kullanılması

- **KVKKKT Madde 18-** Kamu kurum veya kuruluşlarınca ihtiyaç duyulmayan kişisel veriler, emniyet tedbiri olarak veya ispat amacıyla korunmasının gerekli olmadığı durumlarda, anonim hale getirilir veya yok edilir.
- Verilerin anonim hale getirilmesi veya yok edilmesine ilişkin usul ve esaslar Kurulca çıkarılacak yönetmelikle gösterilir.
- Özel kanun hükümleri saklıdır.
- **KVKKKT Madde 19-** Kişisel veriler, bilimsel araştırma, istatistik ve plânlama gibi kamuya yönelik amaçlarla işlenebilir. İşlenecek veriler ve elde edilen sonuçlar ancak kişinin tanınmasına yol açmayacak şekilde üçüncü kişilere aktarılabilir veya yayımlanabilir

Görevi kötüye kullanma

Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerine aykırı hareket etmek suretiyle, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır (m.257).

Yurtdışına bilgi aktarımı

- **KVKKKT Madde 10-** Kişisel verilerin yurtdışına aktarılması, ilgili kişinin ağır bir biçimde aleyhine olacağına veya kişisel verilerin aktarılacağı ülkede kişisel verilerin korunması yönünde yeterli hukuki düzenlemeler bulunmuyorsa kişisel veriler o ülkeye aktarılmaz.
- Ancak verilerin aktarılacağı ülkede kişisel verilerin korunması yönünde hukuki düzenleme olmamakla birlikte aşağıdaki hâllerin varlığında kişisel veriler o ülkeye aktarılabilir:
- a) Türkiye ile verinin aktarılacağı ülke arasında kişisel verileri yeterli koruma tedbirlerini sağlayacak müahterarası anlaşmanın varlığı,
- b) İlgili kişinin verinin aktarılması konusunda yazılı rızası,
- c) Bir sözleşmenin kurulmasıyla ve ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesi,
- d) Aktarılan verilerin üstün nitelikli bir kamu menfaatinin korunması veya yargıda bir hakkın tespili, icrası yada korunması amacıyla aktarılması,
- e) Veri aktarımının üçüncü kişinin hayatını veya vücut bütünlüğünü korumak için zorunlu olması,
- f) İlgili kişi tarafından açıklanmış olması sebebiyle herkesçe bilinen kişisel verilerin işlenmesine resmi yollarla itiraz edilmemesi hâlinde bu verinin aktarılması,
- g) Kişisel verilerin korunması hakkında uygun ortak kurallara tâbi olan ve aynı yönetim altında bulunan tüzel kişiler arasında veri aktarımının yapılması.

Görevi İhmal

Kanunda ayrıca suç olarak tanımlanan hâller dışında, görevinin gereklerini yapmada ihmal veya gecikme göstererek, kişilerin mağduriyetine veya kamunun zararına neden olan ya da kişilere haksız bir kazanç sağlayan kamu görevlisi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır(m.257/2).

Yeni TCK da Hekimleri Rahatlatan Hükümler

- HUKUKA UYGUNLUK SEBEPLERİ VE UZLAŞMA

Hakkın Kullanılması

Hakkını kullanan kimseye ceza verilmez(m.26).

- Ör.:Hekimlik mesleğini yapmak bir haktır. Hayati tehlikesi bulunan hastaya, isteyip istemediğini sormadan tıbbi müdahalede bulunmak suç değildir.
- KURAL HASTANIN İRADESİDİR (Hasta Hakları Yönetmeliği).

Kanunun hükmü ve amirin emri

- Yetkili bir merciden verilip, yerine getirilmesi görev gereği zorunlu olan bir emri uygulayan sorumlu olmaz.
Ör.:Yoğun bakım şefinin, ünite iç işleyiş kuralları koyarak hasta ziyaretini kısıtlaması emrini yerine getiren hekim sorumlu olmaz.
- Konusu suç teşkil eden emir hiçbir surette yerine getirilemez (m.24 TCK).

İlgilinin (Mağdurun) Rızası
HASTADAN MUTLAKA BİGİLENDİRİLMİŞ
ONAM BELGESİ ALINMALIDIR!

- Kişinin üzerinde **mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına** ilişkin olmak üzere, **açıkladığı rızası** çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez (m.26/2 TCK).
Ör.:Tedaviye başlanmamasını veya başlamış olanın kesilmesini isteyen hastayı tedavi etmeyen hekim sorumlu olmaz.

MEŞRU SAVUNMA

Gerek kendisine ve gerek başkasına ait bir hakka yönelmiş, bir saldırıyı defetmek zorunluluğu ile işlenen suçlardan dolayı ceza verilmez(m.25 TCK).

Ör.: Hasta yakınının saldırısına uğrayan hekimin kendini savunması suç olmaz.

Şikâyet-Uzlaşma

- Taksirle işlenen pek çok suç ile kasten işlenen, örneğin, kişisel verilerin kaydedilmesi, verileri hukuka aykırı olarak verme veya ele geçirme ve verileri yok etmeme hariç, bu bölümde yer alan suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlıdır.
- Suçtan zarar göreni gerçek kişi veya özel hukuk tüzel kişisi olup, soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete bağlı bulunan suçlarda, failin suçu kabulmesi ve doğmuş olan zararın tümünü veya büyük bir kısmını ödemesi veya gidermesi koşuluyla mağdur ile fail özgür iradeleri ile uzlaştıklarında ve bu husus Cumhuriyet savcısı veya hâkim tarafından saptandığında kamu davası açılmaz veya davanın düşürülmesine karar verilir (m.73/8).

YAZIŞMA ADRESİ

Prof. Dr. Bahri ÖZTÜRK

İstanbul Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi

İSTANBUL